

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Žmogaus teisių organizacijų koalicijai
info@lchr.lt

2021-10-14 Nr. (6.5.-2021-67)2- 469
I 2021-10-08 kreipimąsi

Kopijos:
Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetui
sviemkkt@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetui
snteisk@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai
ministre@smm.lt

DĖL MIGRANTŲ VAIKŲ EMOCINIŲ IR UGDYMOŠI POREIKIŲ UŽTIKRINIMO

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigoje gautas Jūsų kreipimasis dėl migrantų vaikų emocinių ir ugdymosi poreikių užtikrinimo. Dėkojame už rūpestį migrantų vaikų padėtimi.

Įvairių migracijos procesų paveikti vaikai: ieškantys prieglobsčio, ekonominiai - socialiniai migrantai, lydimi tėvų ar keliaujantys vieni nelydimi nepilnamečiai - pirmiausia yra vaikai ir, kaip teisių turėtojai, turi gauti deramą apsaugą bei pagalbą iš į Vaiko teisių konvencijos valstybės narės jurisdikciją patekusių institucijų. Vaiko teisių konvencija įpareigoja valstybes ypatingai rūpintis vaikais – pabėgėliais ir vaikais, pageidaujanciais gauti pabėgėlio statusą, nepriklausomai nuo to, ar juos lydi, ar nelydi tėvai ar koks nors kitas asmuo.

Vaikų migrantų priėmimo sąlygos apima ne tik saugų ir tinkamą apgyvendinimą, tačiau turi būti teikiamos ir reikiamos švietimo, sveikatos, psichologinės pagalbos bei kitos paslaugos. Dalyvavimas švietime yra kelias į sėkmingą integraciją, teisė ugdytis – viena svarbiausių vaiko teisių. Kaip pabrėžia Jungtinių Tautų Vaiko teisių komitetas,^{1,2} vaikystė yra nuolatinio augimo laikotarpis, besitęsiantis nuo gimimo iki ankstyvos vaikystės ir nuo ikimokyklinio amžiaus iki paauglystės. Kiekvienas etapas yra reikšmingas, nes vyksta svarbūs vystymosi pokyčiai fizinio, psichologinio, emocinio ir socialinio vystymosi, lūkesčių ir normų atžvilgiu. Atsižvelgus į minėta, svarbu, kad, teikiant migrantų vaikams ugdymą, jie visapusiškai tobulėtų, o kartu būtų skiriamas dėmesys ir jų psichikos sveikatos gerinimui, nes migrantų vaikų turimos patirtys gimtojoje šalyje, patirti sunkumai

¹ Jungtinių Tautų Vaiko teisių komiteto 2013 m. gegužės 29 d. Bendrasis komentaras Nr. 14 (2013) „Dėl vaiko teisės pirmiausia atsižvelgti į jo (jos) interesus“, CRC/C/GC/14.

² Jungtinių Tautų Vaiko teisių komiteto 2013 m. balandžio 17 d. Bendrasis komentaras Nr. 15 (2013) „Dėl vaiko teisės naudotis tobuliausiomis sveikatos sistemos paslaugomis“, CRC/C/GC/15.

keliaujant, judėjimo laisvės apribojimas, nežinomybė dėl tolimesnės savo ateities ir kt. iš tiesų, manytina, turi įtakos jų emocinei būklei.

Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (toliau – Priėmimo sąlygų direktyva), 14 straipsnyje apibrėžiama, jog valstybės narės nepilnamečiams prašytojų vaikams bei nepilnamečiams prašytojams suteikia galimybę naudotis švietimo sistema panašiomis sąlygomis kaip ir savo piliečiams iki tol, kol jiems arba jų tėvams bus realiai pritaikyta išsiuntimo priemonė; toks mokymas gali būti vykdomas apgyvendinimo centruose. Galimybė naudotis švietimo sistema suteikiama ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo nepilnamečio arba nepilnamečio vardu pateikto tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo dienos. Nepilnamečiams organizuojami parengiamieji kursai, įskaitant kalbų kursus, jei tai būtina siekiant palengvinti jų naudojimąsi švietimo sistema ir dalyvavimą joje, kaip nustatyta 1 dalyje.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė ne kartą išsakė savo poziciją, jog vaikų ugdymas bendrojo ugdymo mokyklose, o ne apgyvendinimo vietose, geriau atitiktų vaikų interesus, nes leistų jiems pakeisti aplinką, socializuotis, pabendrauti su vietos vaikais. Tai taip pat reikšminga geros vaiko psichikos sveikatos sąlyga. Pažymėtina, jog vaiko teisė ugdytis ne apgyvendinimo centre yra glaudžiai susijusi su šiuo metu taikomomis migracijos kontrolės priemonėmis, nustatytomis Užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimais 2021 m. liepą, bei situacija turėtų būti keistina.

Š. m. spalio 1 d. pradėtos teikti ugdymo paslaugos nuolatinėse migrantų apgyvendinimo vietose – Ruklos pabėgėlių priėmimo centre, Naujininkų užsieniečių apgyvendinimo vietoje, Valstybės sienos apsaugos tarnybos Užsieniečių registracijos centre. Vaikams organizuojamas ugdymas išlyginamosiose klasėse, jie pirmiausia mokomi lietuvių kalbos. Deja, šiai dienai ne visi šiuo metu Lietuvoje esantys migrantai vaikai gauna formalaus ugdymo paslaugas dėl jų šeimų perkėlimo į nuolatinės apgyvendinimo vietas trikdžių. Paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams nėra pakankamos.

Pažymime, jog vaiko teisių apsaugos kontrolierė nuolat lankosi migrantų vaikų apgyvendinimo vietose bei vertina vaikų padėtį, dalyvaudama Lietuvos Respublikos Seimo komitetų, frakcijų posėdžiuose pristato vaiko teisių užtikrinimo padėtį, dalyvaudama susitikimuose su vykdomosios valdžios atstovais, kelia klausimus dėl migrantų vaikų priėmimo sąlygų – apgyvendinimo, maitinimo, sveikatos, švietimo ir kitų paslaugų. Vaiko teisių apsaugos kontrolierė toliau atlieka vaiko teisių užtikrinimo stebėseną nuolatinėse migrantų vaikų apgyvendinimo vietose ir, esant poreikiui, pateiks išvadas bei vertinimą suinteresuotoms institucijoms bei organizacijoms.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė

Laura Vitkauskaitė-Sirunavičė, tel. (8 5) 2499307, el. paštas: laura.sirunavice@vtaki.lt
Ieva Braškiene, tel. tel. (8 5) 2499268, el. paštas: ieva.braskiene@vtaki.lt